

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

29 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:
președinte: Ursache Petru,
judecători: Toma Nadejda și Timofti Vladimir,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de inculpatul Severin Ion, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2014, în cauza penală în privința lui

Severin Ion xxx, născut la xx.xx.xxxx,
originar din r-nul xxx, s. xxx, domiciliat
în mun. xxx, com. xxx, str. xxx, x, ap. x.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 20.12.2012 – 18.07.2013;

Instanța de apel: 15.10.2013 – 20.02.2014;

Instanța de recurs: 16.01.2017 – 29.03.2017;

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 18 iulie 2013, Severin Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 42 alin. (5), 151 alin. (4) Cod penal la 12 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Prin aceeași sentință Severin Nicolae a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza 151 alin. (4) Cod penal la 12 ani închisoare în penitenciar de tip închis, însă în privința acestuia hotărârile nu se contestă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut, că Severin Ion, la 13 iulie 2012, aproximativ la 01:00, aflându-se la domiciliu în mun. xxx, com. xxx, str. xxx, x, ap. x împreună cu inculpatul Severin Nicolae și Severin Liubovi, toți fiind în stare de ebrietate alcoolică, în rezultatul unui conflict, urmărind scopul lipsirii ilegale de viață a ultimei, intenționat i-a aplicat două lovituri în regiunea brațului și antebrațului stâng cu un cuțit industrial, cauzându-i plăgi tăiate ale brațului și antebrațului stâng. Continuându-și intențiile sale ilegale, i-a transmis cuțitul inculpatului Severin Nicolae, sfătuindu-l și indicându-i de a o tăia pe sora lor.

Tot atunci, inculpatul Severin Nicolae, urmărind realizarea aceleiași intenții și executând sfatul și indicația fratelui său, intenționat i-a aplicat victimei Severin Liubovi, 4 lovituri cu cuțitul de bucătărie, două în regiunea inimii, una în regiunea abdomenului și una în regiunea spatelui, cauzându-i, conform Raportului de expertiză medico-legală nr. 87/1373 din 21 noiembrie 2012, vătămări corporale grave

periculoase pentru viață care au provocat decesul, manifestate prin: plăgi tăiate/înțepate ale hemitoracelui stâng, penetrante în cavitatea pleurală și abdominală, cu lezarea țesuturilor moi a toracelui, țesutului muscular, pleurei parietale, pulmonului stâng, pericardului, cordului, sternului, cupolei diafragmale stângi, ficatului, rinichiului stâng.

După care inculpații au tăinuit după aragaz arma comiterii infracțiunii – cuțitul industrial.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror și inculpatul Severin Ion.

3.1. În motivarea apelului procurorul a invocat, că instanța de fond contrar prevederilor hotărârii Plenului CSJ nr. 11 din 24.12.2012 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite pentru omor” a recalificat acțiunile inculpatului Severin N. din art. 145 alin. (2) Cod penal în baza art. 151 alin. (4) Cod penal. Instanța de judecată în acest sens n-a ținut cont de anturajul, modul de săvârșire a infracțiunii, arma utilizată – un cuțit, caracterul și localizarea rănilor - 4 (patru) lovituri directe în regiunea organelor vitale, legătura de cauzalitate dintre acțiunile inculpaților Severin I. și Severin N. și urmările prejudiciabile - moartea lui Severin L., cât și declarațiile martorului Ștefiriță Gh., care a indicat că Severin I. a transmis cuțitul lui Severin N., spunându-i să-l taie pe martor și victimă. A solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Severin N. să fie recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. i) Cod penal și condamnat la 18 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

3.2. În motivarea apelului depus inculpatul Severin Ion, a invocat următoarele argumente:

- nu a comis infracțiunea;
- urmărirea penală a avut loc cu încălcarea normelor procesual penale;
- nu i-a fost înmănat rechizitoriu și nu s-a ținut cont că este bolnav de cataractă;
- nu a fost efectuată reconstituirea faptei;
- nu s-a ținut cont de declarațiile lui Severin Nicolae, care a declarat instanței că în momentul omorului, Severin Ion dormea;
- nu s-a ținut cont că a chemat benevol ambulanța și poliția.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2014, a fost respins ca nefondat apelul inculpatului Severin Ion.

A fost admis apelul acuzatorului de stat, casată sentința, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul Severin Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 42 alin. (5), art. 145 alin. (2) lit. i) Cod penal și condamnat la 13 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

5. Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a constatat, că Severin Ion la 13 iulie 2012, aproximativ la ora 01:00, aflându-se la domiciliu pe str. xxx, ap. x, com. xxx, mun. xxx, împreună cu inculpatul Severin Nicolae și partea vătămată Severin Liubovi, toți fiind în stare de ebrietate alcoolică, în rezultatul unui conflict, urmărind scopul lipirii ilegale de viață a ultimei, intenționat i-a aplicat 2 (două) lovituri în regiunea brațului și antebrațului stâng cu un cuțit industrial, cauzându-i plăgi tăiate ale brațului și antebrațului stâng. Continuându-și intențiile sale ilegale, i-a transmis cuțitul inculpatului Severin Nicolae, sfătuindu-l și indicându-i de a o tăia pe sora lor.

Tot atunci, inculpatul Severin Nicolae, urmărind realizarea aceleiași intenții și executând sfatul și indicația fratelui său, intenționat i-a aplicat victimei Severin Liubovi 4 lovituri cu cuțitul de bucătărie, două în regiunea inimii, una în regiunea abdomenului și una în regiunea spatelui, cauzându-i, conform Raportului de expertiză

medico-legală nr. 87/1373 din 21 noiembrie 2012, vătămări corporale grave periculoase pentru viață, care au provocat decesul victimei. După care inculpații au tănuțit după aragaz arma comiterii infracțiunii - cuțitul industrial.

Instanța de apel a reținut, că potrivit materialelor dosarului:

- urmărirea penală pe faptul comiterii omorului victimei Severin Liubovi a fost pornită la 13 iulie 2012, temei servind raportul OSUP al SUP a CP Râșcani, mun. Chișinău - Ciobanu Vadim (f. d 1, vol. I);

- din raportul nominalizat (f. d 10, vol. I) rezultă că la 13 iulie 2012, ora 10:30 în unitatea de gardă a parvenit informația precum că în ap. x din str. xxx com. xxx, mun. xxx a fost depistat cadavrul victimei Severin Liubovi;

- la 13 iulie 2012, s-a petrecut cercetarea la fața locului, cu participarea inculpaților Severin Ion și Severin Nicolae, în cadrul căreia s-a efectuat fotografierea, descriindu-se locul comiterii infracțiunii și poziția cadavrului, leziunile corporale vizibil depistate cât și indicarea de către Severin Nicolae a locului tănuirii armei crimei - cuțitul aflat după aragaz și având urme brune-roșietice pe lamă, care a fost ridicat de către reprezentanții OUP (f. d. 11-32, vol. I);

- tot la 13 iulie 2012, ora 13:45, în prezența proprietarului casei situate pe str. xxx din comuna xxx, mun. xxx - Rodionov Piotr, unde locuia temporar Severin Nicolae a fost începută cercetarea la fața locului în cadrul căreia a fost ridicată o pereche de șorturi de culoare albastră din jeans având urme brune-roșietice (f. d. 38-43, vol. I);

- la plasarea lui Severin Ion și Severin Nicolae în custodia statului acestora li s-a asigurat dreptul la apărare, apărătorul Zadorojnâi Andrei asistându-i la reținere, aducerea la cunoștință și explicarea drepturilor și obligațiilor bănuțitului percheziția corporală a lui Severin Ion în cadrul căreia a fost ridicat un maiou de culoare alb-surmaro în dungă, cu urme brune-roșietice, precum și la audierea bănuțitului, în cadrul căreia Severin Ion și Severin Nicolae au invocat „dreptul la tăcere”, confirmând totodată informațiile fixate în procesele-verbale (f. d. 54 și 109, 56-57 și 111-112, 58, 59 și 113, vol. I);

- prin ordonanța din 16 iulie 2012, Severin Ion și Severin Nicolae au fost puși sub învinuire (f. d 60 și 114, vol. I) și după comunicarea drepturilor și obligațiilor (f. d. 61 și 115, vol. I), au fost audiați în calitate de învinuiți (f. d. 62 și 116, vol. I), Severin Ion declarând la acel moment că nu a participat la omor;

- potrivit procesului-verbal nr. 9971 al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei Severin Ion la 13 iulie 2012 se afla în stare de ebrietate alcoolică cu grad minim, având 0. 58 % de alcool în sânge (f. d. 50, vol. I);

- potrivit Raportului de expertiză medico-legală nr. 87/1373 la examinarea medico-legală a cadavrului victimei Severin Liubovi s-au depistat 4 plăgi tăiat-înțepate și 2 plăgi tăiate care au produs leziuni corporale - plăgi tăiat-înțepate ale hemitoracelui stâng, penetrante în cavitatea pleurală și abdominală, cu lezarea țesuturilor moi ale toracelui, țesutului muscular, pleurei parietale, pulmonului stâng, pericardului, cordului, sternului, cupolei diafragmale stângi, ficatului, rinichiului stâng, plăgi tăiate ale brațului și antebrățului stâng - care au fost produse *intravital*, cu un corp tăietor înțepător, posibil în timpul și circumstanțele indicate și se află în legătură causală directă cu survenirea decesului, fiind calificate ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață (f. d. 21 - 22, vol. II);

- prin Raportul de expertiză medico-legală nr. 164 s-a concluzionat că plaga de pe preparatul de piele recoltate din regiunea toracelui cadavrului Severin Liubovi a fost cauzată cu un obiect plat înțepător-tăietor ce avea vârf ascuțit, muchie ce avea forma semnelui „П”, grosime nu mai mică de 1.5mm , tăiș ascuțit din ambele părți și o

lățime a lamei la nivelul implantării în jurul a 14 mm., particularități ce le posedă lama cuțitului ridicat de la locul infracțiunii (f. d. 29-31 vol. II);

- efectuându-se raportul de expertiză medico-legală biologică a obiectelor (un tampon, probe de sânge de la cadavru și de la Severin Ion și Nicolae, o pereche de șorțuri și un halat) s-a constatat, că în porțiunile din petele de pe tamponul prezentat, de pe șorțuri și halat a fost depistat sânge de origine umană, aparținând grupului de sânge în care este prezent antigenul „H”, adică grupei sanguine O(H) – alfa, beta/O(I) provenind de la victima Severin Liubovi sau de la Severin Ion, cu condiția că el la momentul săvârșirii infracțiunii a avut leziuni corporale cu hemoragii externe (f. d. 37 – 40, 70- 73, 94 – 97, vol. II);

- fiind supus expertizei psihiatrice legale ambulatorie s-a stabilit că la momentul comiterii faptei infracționale Severin Ion dereglări psihice temporare nu manifesta, se afla în stare de ebrietate alcoolică simplă, avea capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale păstrată, înțelegea caracterului și esența acțiunilor săvârșite (f. d. 108 – 110, vol. II). Reieșind din concluzia experților, a fost recunoscut responsabil, deoarece nu este bolnav psihic și nu necesită tratament prin constrângere;

- declarațiile martorului Dabija Arcadie, depuse în instanța de fond (f. d. 231, vol. II) și cercetate în instanța de apel;

- declarațiile martorului Dabija Efrosinia, depuse în instanța de fond (f. d. 232, vol. II) și cercetate în instanța de apel;

- declarațiile martorului Ștefârță Ghenadie, depuse în instanța de fond (f. d. 233, vol. II) și cercetate în instanța de apel;

- declarațiile martorului Tudorean Roman, depuse în instanța de fond (f. d. 235, vol. II) și cercetate în instanța de apel;

- declarațiile martorului Rodionov Piotr, depuse în instanța de fond (f. d. 236 - 237, vol. II) și cercetate în instanța de apel;

- declarațiile succesorului părții vătămate Severin Petru, depuse în instanța de fond (f. d. 234, vol. II) și cercetate în instanța de apel.

Instanța de apel a reținut, că inculpații Severin Ion și Severin Nicolae au urmărit intenția de omor al părții vătămate Severin Liubovi și nici de cum de a-i cauza vătămări corporale, această concluzie rezultând din existența relațiilor tensionate, datorate modului antisocial de viață dus de ultima și de amenințarea, că le va limita inculpaților dreptul de proprietate asupra apartamentului; din multitudinea loviturilor de cuțit (obiect cu care poate fi provocată moartea) în zona vitală a corpului - cutia toracică, lovituri care au fost aplicate cu o intensitate mare, deoarece i-au lezat victimei organele interne (plămâni, inimă, rinichi, ficat, diafragmă) și au provocat vătămări corporale grave; din îndemnul verbal adresat complicelui: „I-a cuțitul și taie-i pe amândoi”, cât și din faptul tănuirii armei infracțiunii după consumarea faptelor criminale.

Analizând textul sentinței, instanța de apel de asemenea a constatat, că prima instanță a admis erori de drept și de fapt, deoarece în partea descriptivă a sentinței, fapta prejudiciabilă prevăzută de art. 151 alin. (4) Cod penal, cât și complicitatea la aceasta, nu a fost constatată în text fiind indicată doar învinuirea adusă inculpaților de către organul de urmărire penală, iar recalificând acțiunile inculpatului, prima instanță n-a indicat motivele acestei soluții.

Versiunea înaintată de inculpat pe parcursul întregului proces penal, instanța le-a apreciat critic, ajungând la concluzia, că ultimul a încercat să prezinte o stare de fapt nereală, care i-ar permite să evite răspunderea penală, deși vinovăția acestuia a fost confirmată pe deplin de probele administrate de organul de urmărire penală și examinate de către prima instanță.

Instanța de apel a considerat lipsite de suport legal și a respins ca nefondate afirmațiile inculpatului, precum că la urmărirea penală el a dat declarații sub influența fizică și psihică a colaboratorilor organului de urmărire penală, deoarece în urma verificării acestora de către procuror a fost adoptată o ordonanță de refuz în pornirea urmăririi penale, ordonanță care nu a fost anulată și care produce efecte juridice. Mai mult ca atât, instanța de apel a menționat, că inculpatului i-a fost acordată asistență juridică calificată, ultimul fiind de acord cu calitatea serviciilor prestate de apărător pe parcursul urmăririi penale.

De asemenea instanța de apel a respins ca neîntemeiată și afirmația inculpatului, precum că nu i s-a înmănat copia rechizitoriului, deoarece însăși inculpatul în prima instanță a confirmat înmânarea actului de învinuire, iar apărarea nu a avut obiecții la acest capitol.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Severin Ion, precum și a modalității de executare a pedepsei, instanța de apel a indicat, că a ținut cont de prevederile art. 4, 7, 8, 61, 75-77 Cod penal, și anume, că inculpatul a comis o infracțiune din intenție, care potrivit art. 16 Cod penal se atribuie la categoria celor excepțional de grave, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, este tânăr și nu are antecedente penale, iar din trimiterea-extras rezultă că Severin Ion este diagnosticat cu cataractă.

Instanța de apel a reținut în calitate de circumstanță atenuantă imoralitatea acțiunilor părții vătămate, ce a provocat infracțiunea.

Cu referire la circumstanțe agravante instanța de apel stabilit lipsa acestora, deoarece chiar dacă în sentință se indică la comiterea infracțiunii de către inculpați în stare de ebrietate, această circumstanță nu a fost inclusă în conținutul rechizitoriului ca circumstanță agravantă (p. 6 a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 8 din 11 noiembrie 2013 cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale).

La stabilirea pedepsei instanța de apel a ținut cont și de faptul, că în speță de către succesorul părții vătămate față de inculpat n-au fost înaintate pretenții de ordin moral și material, însă a fost solicitată stabilirea unei pedepse mai blânde.

Instanța de apel a mai indicat, că pedeapsa închisorii va duce la restabilirea echității sociale, la corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea ultimului, cât și a altor condamnați.

6. Împotriva deciziei instanței de apel la 03 octombrie 2016 declară recurs ordinar inculpatul Severin Ion.

În motivarea recursului, neinvocând nici un temei de drept prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a indicat următoarele argumente:

- a fost condamnat ilegal, fiind încălcată grav legislația în vigoare.

La 31 octombrie 2016 și 20 februarie 2017, inculpatul Severin Ion, a depus suplimente la recursul ordinar, prin intermediul căror neinvocând nici un temei de drept prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a indicat următoarele argumente:

- a fost maltratată și influențată de către colaboratorii de poliție pentru a face declarații;

- martorul Ghenadie a depus declarații ce nu corespund adevărului.

7. Procurorul prin referința depusă a solicitat declararea inadmisibilității recursului pe motiv, că recurentul nu a invocat niciun temei de drept prevăzut de art. 427 Cod de procedură penală.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că, recursul este declarat peste termen.

Dispozițiile art. 422 Cod de procedură penală, prevăd expres că termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Din materialele dosarului, rezultă că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 20 februarie 2014, inclusiv în prezența inculpatului Severin Ion, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din 20.02.2014 (f.d.67 Vol. III), din care rezultă că Severin Ion a fost înștiințat despre ziua pronunțării deciziei motivate pentru data de 17.03.2014.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 17.03.2014 (f.d.67 Vol. III) rezultă, că inculpatul Severin Ion a fost prezent la pronunțarea deciziei motivate. Mai mult ca atât, la materialele dosarului este anexată recipisă, prin care se confirmă că inculpatul Severin Ion a recepționat contra semnătură copia deciziei motivate (f.d.82, vol. III).

Potrivit art. 231 alin. (1) Cod de procedură penală, termenele stabilite de prezentul cod se calculează pe ore, zile, luni și ani. Alin. (2) prevede că la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazurile în care legea dispune altfel. Alin. (3) prevede că la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Astfel, în speță, termenul de 30 zile se calculează, începând cu 18.03.2014 și se epuizează la 16.04.2014 (inclusiv), însă recursul ordinar a fost declarat de către inculpatul Severin Ion, prin intermediul oficiului poștal (f.d.121, vol. III), la data de 03.10.2016, înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la data de 05.10.2016, cu numărul de intrare 2885 (f.d.120 Vol. III).

Din cele expuse supra, instanța de recurs conchide, că recursul ordinar declarat de inculpatul Severin Ion este depus peste termenul legal de 30 zile, prevăzut în art. 422 Cod de procedură penală.

Potrivit prevederilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Unul dintre scopurile legii procesual penale este asigurarea egalității pentru toate părțile interesate în procesul penal, însă acest deziderat impune disciplinarea activității procesuale, inclusiv și prin stabilirea unor termene peremptorii.

În acest sens, art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului. Astfel, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Prin urmare, Colegiul penal, constatând încălcarea de către recurent a prevederilor art. 422 Cod de procedură penală a ajuns la concluzia inadmisibilității recursului declarat de către inculpatul Severin Ion, din motiv că este depus peste termen.

9. În conformitate cu art. 432 alin.(1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul Severin Ion, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2014, în cauza penală în privința lui **Severin Ion xxx**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **27 aprilie 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Toma Nadejda

Timofti Vladimir